رئیس‌جمهور ایران، ریزگردها را یک معضل منطقه‌ای دانست و تأکید کرد: تمام کشورهای منطقه باید به مسئولیت خود در قبال حل معضل ریزگردها عمل کنند

ادامه رایزنی ها در سوریه

ایران و عراق برای حل معضل ریزگردها تفاهمنامه مشترک امضا می کنند

زیست‌بوم- رئیس‌جمهور ایران در یک گفت‌وگوی تلفنی با نخست‌وزیر عراق ریزگردها را یک معضل منطقه‌ای دانست و یادآور شد، تمام کشورهای منطقه باید به مسئولیت خود در قبال حل معضل ریزگردها عمل کنند. همزمان با گفت‌وگوی تلفنی «سیدابراهیم رئیسی» و «مصطفی الکاظمی» از عربستان هم خبر می‌رسد عادل الجبیر وزیر مشاور در امور خارجه عربستان به‌عنوان فرستاده دولت سعودی در امور آب و هوا تعیین شد. همچنین مفسران این انتخاب را نشانی از اضطرار بحران‌های محیط زیستی و توجه ویژه دولت‌ها به مقوله امنیت غذایی در سال‌های پیش روی خاورمیانه می‌دانند. آنها اظهار امیدواری می‌کنند این دلنگرانی و اضطرارها بتواند به همکاری میان کشورهای منطقه برای جلوگیری از تشدید بحران‌های محیط زیستی بینجامد.از سوی دیگر «علی سلاجقه» رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران که در زمان نگارش این گزارش در عراق حضور دارد از سفر قریب‌الوقوع وزیر نیروی ایران به این کشور، برای گفت‌وگو درباره معضل ریزگردها خبر می‌دهد. کارشناسان پیش از این بارها در گفت‌وگو با «ایران» تأکید کردند که سه کشور ایران، عراق، سوریه و کشورهای حوزه قفقاز باید برنامه جدید دولت ترکیه برای ساخت ۹۰ سد دیگر روی حوزه ارس، فرات، دجله و کورا را جدی بگیرند! این سدسازی‌ها تنها به افزایش کانون‌های بحرانی ریزگردها منجر نمی‌شود و امنیت غذایی و آبی منطقه را هم نشانه می‌رود.

در همین راستا «علی سلاجقه» دیروز (دوشنبه) عراق را به مقصد ترکیه ترک کرد و از سفر به کشورهای حاشیه خلیج فارس نیز خبر داد و گفت: «تا بتوانیم برنامه اقدام را به‌صورت دوجانبه و چندجانبه عملیاتی کنیم و مردم نتیجه این نشست‌ها را در کاهش گرد و غبار ببینند.»

■ مخاطرات زیست محیطی مرز نمی‌شناسد

رئیس‌جمهور ایران در این گفت‌وگوی تلفنی خاطرنشان می‌کند که مخاطرات محیط زیستی مرز نمی‌شناسد و با اشاره به مشکلات ناشی از طوفان‌های خاک و هجوم ریزگردها به شهرهای ایران و عراق می‌گوید: امروز مقابله با ریزگردها تبدیل به خواسته مشترک منطقه‌ای شده و از همه کشورهای منطقه انتظار می‌رود به مسئولیت‌های خود در قبال این معضل عمل کنند. رئیسی می‌گوید: «تغییرات آب و هوایی مختص کشور خاصی نیست و از مرزها عبور می‌کند. امروز مقابله با ریزگردها تبدیل به خواسته مشترک منطقه‌ای شده است و از همه کشورهای منطقه انتظار می‌رود به مسئولیت‌های خود در قبال این معضل عمل کنند.» «مصطفی الکاظمی» نخست‌وزیر عراق نیز در این رایزنی تلفنی با یادآوری ملاقات خود با علی سلاجقه معاون رئیس‌جمهور ایران و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور از همکاری برای مقابله با معضل ریزگردها در قالب یک تفاهمنامه بین دو کشور خبر داد.پیش از این گفت‌وگو، الکاظمی میزبان علی سلاجقه بود. سلاجقه در این دیدار بر ضرورت حل مسائل مربوط به خشکسالی و مقابله با خطرات طوفان‌های خاک تأکید کرد. در این دیدار درباره تقویت همکاری‌های دوجانبه ایران و عراق و نیز با سایر کشورهای منطقه درباره مواجهه با چالش‌های زیست‌محیطی گفت‌وگو شد به گونه‌ای که بتواند حقوق و منافع مشترک را برای همه کشورهای درگیر این مسائل به طور عادلانه در پی داشته باشد.همچنین این دیدار به صدور یک بیانیه از سوی دفتر نخست‌وزیر عراق منجر شد. در این بیانیه تصریح شده است که الکاظمی در این دیدار بر روابط تاریخی بین دو کشور همسایه و رغبت دوجانبه در تحول همکاری در عرصه‌های مختلف تأکید کرد.

الکاظمی اعتقاد دارد تقویت شراکت با کشورهای منطقه، تکامل منطقه‌ای را به‌دنبال خواهد داشت و قابلیت مواجهه با چالش‌های مشترک و در رأس آن، چالش‌های زیست‌محیطی را افزایش می‌دهد. به گفته نخست‌وزیر عراق، وضع راه حل‌های مؤثر برای چالش‌های اقلیمی و سد کردن تأثیرات منفی تغییرات آب و هوایی، مسئولیتی همگانی است.

علی سلاجقه معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران نیز با تأکید بر ضرورت همکاری دوجانبه، از تمایل جمهوری اسلامی ایران برای حل مسائل معلق بین دو کشور در عرصه محیط‌زیست خبر داد.

سلاجقه تأکید کرد که حل مشکلات خشکسالی و مقابله با طوفان‌های خاک حالا تبدیل به خواسته مشترک منطقه‌ای شده است و از همه انتظار می‌رود، سهمی در ایجاد راه حل‌های فعال برای این چالش‌ها داشته باشند. علی سلاجقه پیش از این گفت‌وگو با وزرای امور خارجه، کشاورزی، محیط‌زیست و وزیر منابع آبی عراق در محل وزارت خارجه آن کشور نیز به گفت‌وگو نشست. در این نشست‌ها فؤاد حسین وزیر خارجه عراق از توافق برای برگزاری یک سلسله نشست‌های مستمر درباره گرد و غبار، بیابان زدایی و رودهای مشترک خبر داد.علی سلاجقه نشست مشترک مسئولان دو کشور را آغازی خوب برای همکاری درباره طوفان‌های خاک دانست و گفت: «ما پرونده‌های متعدد و مختلفی را با طرف عراقی به بحث گذاشتیم. ایران و عراق تجربیاتی در زمینه تثبیت شن‌های روان دارند و ما شاهد همکاری نزدیکی در این باره خواهیم بود.»

او گفت: «وزیر نیرو ایران بزودی برای بحث درباره موضوع تشدید ریزگردها به عراق سفر خواهد کرد. راهی طولانی مقابل ما برای مهار طوفان‌های خاک وجود دارد؛ پدیده‌ای که نتیجه دخالت‌های بشری در طبیعت است.»

سلاجقه بابیان اینکه نخست‌وزیر عراق سطح روابط دو کشور را پایین دانست و بر ارتقای آن تأکید کرد و گفت: کلیات آنچه در دیدار با وزرای دولت عراق داشتیم برای نخست‌وزیر این کشور تشریح شد و وی کلیات برنامه‌ای را که ما به‌وسیله وزیر امور خارجه ارائه کرده بودیم پذیرفت و قرار شد امضا شود. رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت: برنامه اقدام منطقه‌ای ایران درباره مقابله با گرد و غبار به طرف عراقی ارائه شد. وی گفت: با توجه به قوانین داخلی عراق اسناد باید مصوبه دولت این کشور را داشته باشد بنابراین قرار شد این توافقات در دولت عراق مصوب شود و در نشست تهران به امضای دو طرف برسد.

■ گفت‌وگوی آبی ایران و عراق

همان‌طور که انتظار می‌رفت وزیر خارجه عراق موضوع گفت‌وگوها را به سمت پرونده آبی و رودخانه‌های مشترک بین دو کشور برد. عراق پیش از این هم بارها با توجه به شرایط سیاسی داخلی خود حل معضل ریزگردها را در اولویت ندانسته اما همواره روی حقابه خود از رودخانه‌های مرزی تأکید کرده است. فؤاد حسین وزیر خارجه عراق این بار نیز در کنفرانس مشترک مطبوعاتی با علی سلاجقه رئیس سازمان محیط‌زیست ایران گفت: بررسی‌ها و گفت‌وگوهایی با طرف ایرانی درباره پرونده آب، خشکسالی و بیابان‌زایی شد و تغییرات آب و هوایی را با معاون رئیس‌جمهور ایران به بحث گذاشتیم.فؤاد حسین نیز مخاطرات محیطی زیست را بدون مرز دانست و به مباحث آب مشترک و مدیریت آن بین عراق و ایران پرداخت.

او گفت: «دیدارها و نشست‌های بیشتری بین دو کشور درباره پرونده آب و رودهای مشترک برگزار خواهد شد.»

■ سخن آخر

عراق امروز از داعش وحشتی ندارد زیرا این وحشت با کمک ایران از مقابل عراق برداشته شد. از سوی دیگر ریزگردهای عراقی پیش از آن که شهروندان ایران را به سرفه بیندازد، جان شهروندان عراقی را گرفته است.بیماری‌های چشمی و ریوی ناشی از طوفان‌های مداوم ریزگردها، شهروندان این کشور را به توریست‌های سلامت دیگر کشورها تبدیل کرده و از دیگر خسارت‌های آن طوفان‌های شن است که به دولت عراق وارد می‌شود.بنابراین همزمان با گفت‌وگو درباره همکاری‌های مشترک آبی در حوزه‌های مشترک، عراق باید موضوع ریزگردهایی که پیش از ایران، جغرافیا و امنیت آبی و غذایی این کشور را نشانه رفته جدی بگیرد! بویژه سدسازی مجدد ترکیه روی فرات و دجله در پروژه مخرب «داپ».از سوی دیگر گفت و گوی فؤاد حسین با علی سلاجقه و مسئولان عراقی حوزه آب و محیط‌زیست همچنان نشان می‌دهد که لازم است یک نهاد بین‌المللی کار را به دست بگیرد و با ایجاد یک صندوق بین‌المللی برنامه‌های لازم را اجرایی کند تا امنیت غذایی و آبی خاورمیانه بیشتر از این تهدید نشود.

کنفرانس مشترک وزیر خارجه عراق با رئیس سازمان محیط زیست ایران

۲۱ تیر در تهران وزرای محیط‌زیست ۱۵ کشور پیرامونی ایران برای همفکری در زمینه کاهش گرد و غبار گرد هم می‌آیند. «علی سلاجقه» دیدار با مقامات عراقی را پیش‌درآمد بسیار مناسبی برای توافقات منطقه‌ای در جهت کاهش گرد و غبار دانست.

۲۳۰ گونه گیاهی با خاصیت دارویی در استان چهارمحال و بختیاری وجود دارد

تیشه سوداگران به ریشه گیاهان دارویی

آوین صفایی
خبرنگار

استان چهارمحال و بختیاری یکی از مهم‌ترین زیستگاه‌های گیاهان دارویی و خوراکی در کشور به شمار می‌رود؛ اما بازار رها شده خرید و فروش گیاهان دارویی، منابع طبیعی و حفاظت شده این منطقه را تا مرز نابودی و خطر انقراض باارزش‌ترین گونه‌های گیاهی کشانده است. خشکسالی نیز مزید بر علت شده و زنگ خطر انقراض گونه‌های گیاهی در استان را بار دیگر به صدا درآورده است.

«اصغر احمدی» مدیرکل منابع طبیعی چهارمحال و بختیاری در این خصوص به «ایران» می‌گوید: این استان با مساحت ۱۶۴۰هکتار، یک استان چهارفصل بشمار می‌رود. از تنوع ۸۵۰۰ گونه گیاهی در کشور، ۱۲۵۰ گونه در استان شناسایی شده است که ۲۳۰ گونه آن با خاصیت دارویی معرفی شده که ۲۰ گونه آن خاص استان است. از این تعداد نیز ۲۰ گونه گیاهی خاص در این منطقه و گونه‌های باارزش دیگری نظیر کلوس، تره کوهی، انواع پونه‌های کوهی، مرزه، آویشن و... به وفور یافت می‌شود.

■ حفاظت از رویشگاه های گیاهان دارویی

به گفته احمدی، دامنه فصول رویشی این گیاهان از اواخر بهمن ماه آغاز شده و بهره‌برداری از آنها تا اواخر شهریور ماه ادامه دارد. اما به‌دلیل موقعیت جغرافیایی این استان و کمبود نیرو در عرصه‌های منابع طبیعی، شاهد بهره برداری‌های بی‌رویه به چند دلیل می‌باشیم.

۱. بهره‌برداری توسط جوامع محلی و با هدف مصارف دارویی و ادویه ای؛۲. بهره‌برداری توسط سودجویان و دلالان بواسطه شرایط دشوار اقتصادی و بیلان اقتصادی بالای این کار که سبب تشدید هجمه به منابع طبیعی شده است؛ به طوری که برای مثال شاهد قیمت یک میلیون تومانی گیاه کلوس در ابتدای سال بودیم.

مدیرکل منابع طبیعی چهارمحال و بختیاری ادامه می‌دهد: کنترل افراد سودجو بسیار سخت است زیرا اغلب مسیرهای قاچاق این گونه‌های گیاهی، صعب العبور بوده و حمله به وسیله چارپایان انجام می‌شود. همین امر نیز کنترل را سخت‌تر می‌کند. از طرفی بخشی از بازاریان، درآمد خود را بر این مبنا قرار داده و در همین راستا نیز اصلاح قانون مبارزه با قاچاق و بوته کنی و حمل این گیاهان ضروری به نظر می‌رسد.

این مقام مسئول، به کارگیری قرق بانان محلی و بومی برای حفاظت از رویشگاه های گیاهان دارویی، افزایش کلاس‌های آموزشی و ترویجی با بهره برداران و تشویق آنها به تهیه طرح‌های مرتع‌داری و تغییر معیشت آنها را در وابستگی کمتر به مرتع و عرصه‌های ملی مؤثر دانسته و مجموعه این اقدامات را در کاهش برداشت بی‌رویه و غیراصولی گیاهان با ارزش دارویی در این استان مؤثر می‌داند.

■ تخریب بی‌رویه گونه‌های گیاهی

در همین حال «منصور نجفی» رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان کوهرنگ به «ایران» می‌گوید: برداشت گونه‌های دارویی و گیاهی نظیر کلوس، موسیر، تره، بن سرخ و... از قدیم الایام در میان جوامع محلی کوهرنگ مرسوم بوده و هم اکنون نیز این رویه ادامه دارد، اما طی سال‌های گذشته، افزایش قیمت گیاهان دارویی و شرایط سخت اقتصادی، سوداگران و قاچاقچیان، مردم را به بهره‌برداری بی‌رویه از این گونه‌های گیاهی سوق داده است.

نجفی از تبلیغات بی‌رویه عملکرد این گونه‌های دارویی در رفع بیماری‌ها و... طی سال‌های گذشته انتقاد کرده و می‌گوید: همین موضوع مردم را به سمت برداشت غیراصولی و بی‌رویه از این گونه‌های گیاهی ترغیب کرده است. به طور نمونه موسیر در بازار کیلویی بیش از ۵۰ هزار تومان خرید و فروش می‌شود. بنابراین اگر فردی در روز ۲۰ کیلو موسیر برداشت کند، درآمدی حدود یک میلیون خواهد داشت. از طرفی تعداد نیروهای حفاظت در کشور و بالطبع در منطقه نسبت به نرم استاندارد کمتر بوده و همین امر در جلوگیری از برداشت‌های بی‌رویه مؤثر است. این در حالی است که حفاظت عرصه‌ها بدون مشارکت بهره‌برداران امکان‌پذیر نیست.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان کوهرنگ در خصوص تخریب برخی از گونه‌های گیاهی در نتیجه برداشت بی‌رویه و غیراصولی می‌گوید: چنانچه برداشت در زمان مناسب و بر اساس طرح‌های مصوب منابع طبیعی انجام شود، زادآوری انجام شده و تهدیدی متوجه بقای این گونه‌های گیاهی نخواهد شد. اگر این بهره‌برداری‌ها در قالب برنامه‌های مدون طرح‌های مرتع داری به منصه ظهور درآید، علاوه بر حفاظت از این گونه‌ها به تقویت معیشت بهره‌برداران نیز کمک خواهد کرد. به طور نمونه موسیر پیازچه‌اش قابل برداشت است.

به گفته این مقام مسئول، انتظار می‌رود که مردم و بهره‌برداران با توجه به دانش و آگاهی از وضعیت رو به انقراض گیاهان دارویی و خوراکی منطقه، خودشان با حساسیت نسبت به تخریب و نابودی این گیاهان ارزشمند واکنش نشان داده و در راستای حفاظت و پاسداری از این ذخایر ژنتیکی منطقه، با مأموران منابع طبیعی همکاری مسئولانه داشته باشند.

■ کمین سوداگران در «گلسُرخ»

«محمد مهدی بارانی» دهیار روستای گِلسُرخ از توابع بخش دوآب صمصامی واقع در شهرستان کوهرنگ نیز به «ایران» می‌گوید: برخی سوداگران و قاچاقچیان در این منطقه اقدام به برداشت غیراصولی کلوس، تَره و سایر گیاهان دارویی در این منطقه کرده و با این اقدام، مشکلات جدی برای منابع طبیعی ایجاد کرده‌اند.

وی با اشاره به ورود روزانه بیش از ۵۰ خودروی باری برای حمل انواع گیاهان دارویی به این منطقه می‌گوید: در گذشته تعدادی محیطبان در منطقه حضور داشته و وظیفه حفاظت و حراست از مراتع و جنگل‌های این منطقه را برعهده داشتند؛ اما این محیطبانان پس از تعطیلی شرکت سابیر در منطقه بیرگان، از کار برکنار شدند. همین امر نیز منطقه را برای افراد سودجو کاملاً ایمن کرده و زمینه را برای برداشت بی‌رویه و غیراصولی این گونه‌های گیاهی فراهم آورده است.

به گفته این مقام مسئول، حضور دوباره محیطبانان، فرصت دوباره برای غارت گیاهان دارویی از سوی سوداگران را گرفته و امنیت منابع طبیعی را بار دیگر تأمین خواهد کرد.

نما

«ایران» شانس دوباره مادرشدن را دارد

معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست از شرایط جسمانی خوب «ایران» یوزپلنگ ایرانی خبر داد و گفت بررسی‌های دکتر پیتر کالدول نشان می‌دهد امکان بارداری مجدد تا ۶ ماه دیگر برای این ماده یوز وجود دارد.

حسن اکبری گفت: دکتر پیتر کالدول با بازدید از سایت تکثیر توران و معاینه ایران، وضعیت را مطلوب و تکثیر طبیعی یوزپلنگ در اسارت را یک دستاورد بزرگ برای کشور ایران خوانده است.

به گفته او توصیه این دامپزشک آفریقای جنوبی به دامپزشکان ما زایمان طبیعی برای دوره‌های بعدی است، زیرا توله یوزهایی که از مادر جدا می‌شوند به ناچار باید با شیر خشک تغذیه شوند و همین امر منجر به یبوست و مرگ آنها خواهد شد. اکبری گفت: از هفته آینده مرغ و گوشت به غذای توله یوز سوم اضافه خواهد شد. سن ۳ الی ۴ ماهگی یوزپلنگ‌ها به‌دلیل ایجاد تغییرات زیاد در سیستم ایمنی بدن آن‌ها، از حساس‌ترین دوره های زندگی آنها محسوب می شود، همین امر ممکن است منجر به تلف شدن یوزها شود.

او می گوید: یکی از دامپزشکان معتمد سازمان محیط زیست که تاکنون همراه دکتر پیتر کالدول بوده، پس از رفتن دامپزشک آفریقایی مرتب این توله و مادر را ویزیت خواهد کرد و نتیجه را با این دامپزشک آفریقایی در میان خواهد گذاشت، سازمان محیط زیست از تمام ظرفیت دامپزشکی کشور و سایر دامپزشکانی که تاکنون همکاری کرده‌اند استفاده خواهد کرد.

یادداشت

ریزگرد – متروپل – سد چم‌شیر

حسین آخانی
استاد دانشگاه تهران

بهار فصل گل و سبزه است اما در حالی که هنوز یک ماه به پایان بهار باقی‌مانده، در هفته‌ای که گذشت شهرهای کشور از اهواز تا تهران به دلیل هجوم گرد و خاک و افزایش آلودگی تعطیل شدند. افزایش شاخص آلودگی در پایتخت و عبور از مرز خطرناک، باعث شد که تهران در سوم و چهارم خرداد ماه روزهای خاکستری و نارنجی‌ای در کارنامه خود ثبت کند. در خوزستان یک هفته وضعیت هوا بحرانی بود و شمار زیادی از هموطنان ما به دلیل شدت آلودگی به بیمارستان‌ها مراجعه کردند.

شهرهای بزرگ و صنعتی سال‌ها است که از آلودگی هوا رنج می‌برند. طنز تلخ روزگار آن است که مسئولین در آلودگی‌های صنعتی و ناشی از خودروها منتظر باد هستند، در آلودگی گرد و غبار دنبال سکون هوا می‌گردند.

خاورمیانه خشک شده است. این خشکی از یک طرف حاصل عملکرد مبتنی بر توسعه ناپایدار کشورهای خاورمیانه و از طرف دیگر تشدید بحران زمین گرمایی است. خاورمیانه بیش از مناطق دیگر جهان تحت تأثیر بحران اثر گلخانه‌ای است. ما تقریباً دو برابر متوسط جهانی افزایش گرما را تجربه خواهیم کرد؛ بدین معنی که خاورمیانه مدت‌ها است از خط قرمز بحران افزایش دو درجه دما عبور کرده است.

آنهایی که آب دارند (مانند ترکیه) و آنهایی که نفت دارند (مانند کشورهای اطراف خلیج فارس) و آنهایی که هر دو را دارند (مانند ایران) هر کدام نیازمند سیاست‌های مطلوب و بهنگام در توسعه و مدیریت منابع تجدیدپذیر هستند.

بخش عمده آب کشورهای خاورمیانه توسط دو کشور ترکیه و ایران تأمین می‌شود. ولی در این دو کشور سیاست‌های افراطی سدسازی، روند توزیع خدادادی و عادلانه آب را مختل کرده‌است. افتتاح هر سد برابر بود با مرگ یک یا چند رود، برابر بود با نابودی زندگی پایدار و تمدنی سرزمین‌هایی که در داخل و پشت سد قدمت چندین هزار ساله داشتند. سدسازان با لابی‌های گسترده بخش عمده بودجه‌های کشور را به خود اختصاص دادند و با شعارهای زیبا که سدها باعث رونق کشاورزی و جلوگیری از هدر رفتن آب و مهار سیل می‌شوند، همینطور سد ساختند. تأثیرات ویرانگر سدسازی با توسعه بی‌رویه کشاورزی و افزایش برداشت از آب‌های زیرزمینی تشدید شد. ما هم ذخیره‌های پس‌انداز (آب‌های زیرزمینی) را خوردیم و هم با توسعه ناموزون حقوق ماهانه (همان آب‌های جاری) را حیف و میل کرده یا با کمک سدها تبخیر کردیم.

تالاب‌ها یکی پس از دیگری خشک شدند. مناطق بزرگ تالابی کشور در خوزستان، آذربایجان، سیستان، اصفهان و اراک به بزرگ‌ترین کانون‌های تولید ریزگرد تبدیل شدند. بر اساس مشاهدات میدانی نگارنده، منابع تولید گرد و خاک ابعاد گسترده‌تری دارد. خشکی زمین، چرای بی‌رویه، دیم‌کاری در سال‌های خشک و اخیراً توسعه گردشگری مخرب با آفرود و جولان ده‌ها هزار خودروهای شاسی‌بلند و موتورسیکلت‌ها برای تفریح و حمل قاچاق بخصوص در مناطق خشک، هر کدام سهمی در ایجاد دریای بزرگ گرد و خاک دارند. اگر چه منشأ خارجی این ریزگردها - که عمدتاً ناشی از سدسازی‌های گسترده در ترکیه و افغانستان است - بسیار مهم هستند، ولی نباید غافل شد که خشکی تالاب‌های حوضه‌های داخلی و تخریب شدید خاک در کشور متأثر از رفتار خودمان است.گسترش ریزگردها اتفاق جدیدی در فلات ایران نیست. طی هزاران سال پیش هم ریزگردها با توسعه دوره‌های خشکسالی تغییرات سیاسی- اجتماعی عمیقی در فلات ایران داشته‌اند. بر اساس پژوهشی که آرش شریفی و همکاران در جلد ۱۲۳ مجله پژوهشی مرورهای علم کواترنری منتشر کرده‌اند، مشخص شده است که از ۵ هزار سال پیش تغییرات اقلیمی نقش مهمی در افول تمدن‌ها در فلات ایران داشته‌اند.اگر دولت‌های منطقه با هم همکاری نکنند و جلوی این بحران را نگیرند، این بحران است که یکی پس از دیگری گریبان آنها را می‌گیرد. برای آنکه این اتفاق نیفتد، آنها فقط یک راه دارند. این راه چیزی جز پذیرش خطاهای گذشته و برگشت از آنها نیست.

در موضوع ریزگردها، خاورمیانه باید سدها را کم کند تا جایی که جز چند سد مهم سدهای اضافی را یکی یکی حذف کند. می‌دانم این امر در شرایط جغرافیای اجتماعی- اقتصادی- سیاسی دشوار است. ولی ما می‌توانیم به عنوان قدیمی‌ترین تمدن بشری که زمانی با ابداع قنات، توانستیم رشته تاریخ خود را حفظ کنیم، اولین کشوری باشیم که به سدها «نه» بگوییم. می‌دانم که با توجه به ساختار بشدت سد زده وزارت نیرو، زمان زیادی می‌خواهد که ایران نهضت سدزدایی را آغاز کند، ولی اولین قدم توقف ساخت سدهای جدید و سدهای مشکل‌دار است.

یکی از این سدهای مسأله برانگیز، سد چم شیر در استان کهگیلویه و بویراحمد است. این سد در یکی از بحرانی‌ترین بخش‌های سازند گچساران واقع شده است. آب رودخانه این سد شور است و از منابع متعدد شورابه وارد مخزن آن می‌شود. انحلال گچ و نمک اضافی در آن قطعی است و به دلیل وجود کارست‌های انحلالی گچ، یکی از پر خطرترین سدهای ایران است. این سد آخرین مراحل ساخت خود را می‌گذراند و قرار است امسال آبگیری شود. گزارش‌های متعدد که توسط شرکت‌ها و دانشگاه‌های مختلف تهیه شده‌اند، همه کم و بیش به بحران اشاره کرده‌اند. اگر هم گاهی در جلسات رسمی سعی در کوچک شمردن ماجرا دارند، هر کس به منطقه برود و از نزدیک ماجرا را بررسی کند متوجه عمق فاجعه خواهد شد.

سدها به دلیل منافع زیادی که دارند، از جذاب‌ترین و مستعدترین پروژه‌ها برای عبور از فیلترهای کارشناسی هستند. هر کس گزارش‌های مربوط به سد چم‌شیر را می‌خواند، خوب متوجه می‌شود که از همان ابتدا کارشناسان زیادی به خطرات ساخت آن تأکید داشتند. با وجود نامه ۱۰ نفر از استادان دانشگاه به ریاست جمهور و تشکیل کمیته بررسی مشکلات این سد در کمیسیون اصل ۹۰ مجلس، گویا کارفرما همچنان بر آبگیری سد اصرار دارد. صرف نظر از فاجعه بزرگ شورابه‌سازی در این سد، قطع جریان سیلاب‌های رودخانه زهره و تجمع نمک بعد از آبگیری، کانون‌های ریزگرد فعلی را فعال‌تر خواهد کرد. این اتفاق با ساخت سد مارون ۲ بازهم تشدید می‌شود.